

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 26/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Liikennevaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä syyskuuta lähettäessään hallituksen esityksen laiksi tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (HE 120/1998 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi liikennevaliokuntaan samalla määrännyt, että hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto liikennevaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Harri Cavén, apulaisosastopäällikkö Reino Lampinen ja hallitussihteeri Maija Audejev, liikenneministeriö
- eduskunnan apulaisoikeusasiamies Jaakko Jonkka
- kansliapäällikkö Klaus Helminen, Oikeuskanslerinvirasto
- tarkastusneuvos Ilkka Tenhiälä, valtiontilintarkastajain kanslia
- lainsäädäntöneuvos Leena Vettenranta, oikeusministeriö
- valtiosyyttäjä Christer Lundström, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio

- yksikönpäällikkö Matti Luopa, Ajoneuvohallintokeskus
- lakiasianpäällikkö Kari Prättälä, Suomen Kuntaliitto
- johtava lakimies Taisto Ahvenainen, Suomen Kuntaliitto
- puheenjohtaja Solveig Crusell, Tiedotusalan ammattijärjestö TAJ ry
- varatoimitusjohtaja Håkan Gabrielsson, Sanomalehtien liitto ry
- lakimies, varatuomari Valtteri Niiranen, Aikakauslehtien Liitto ry
- vastaava lakimies Kirsi-Marja Okkonen, Yleisradio Oy
- puheenjohtaja Susanna Reinboth, Oikeustoimittajat ry
- päätoimittaja Timo Vuortama, Suomen Journalistiliitto ry
- professori Timo Konstari
- professori Raimo Lahti
- professori Olli Mäenpää
- professori Ahti Saarenpää
- professori Kaarlo Tuori
- dosentti Aarre Tähti..

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tieliikenteen tietojärjestelmästä annettua lakia. Laki saatettaisiin vastaamaan yksilöiden suojelusta hen-

teen tietojärjestelmästä annettua lakia. Laki saatettaisiin vastaamaan yksilöiden suojelusta hen-

kilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 95/46/EY. Lisäksi otettaisiin huomioon vuonna 1995 voimaan tullut perusoikeussäännöksiä koskeva hallitusmuodon muutos ja tehtäisiin muita vähäisiä muutoksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Se on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan aikaisintaan samanaikaisesti eduskunnan käsiteltävänä olevan henkilötietolain kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen tarkoituksena on saattaa tieliikenteen tietojärjestelmästä annettu laki vastaamaan yleistä tietosuojadirektiiviä. Samalla ehdotetaan tehtäväksi eräitä perusoikeusuudistuksesta johtuvia muutoksia. Hallintovaliokunta on käsitellyt lakiehdotusta toimialansa huomioon ottaen lähinnä henkilötietokysymysten näkökulmasta.

Hallituksen esityksessä henkilötietolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 96/1998 vp), joka on samanaikaisesti ollut hallintovaliokunnan käsiteltävänä, on tarkoitus saattaa voimassa oleva henkilötietojen keräämistä, tallettamista, käyttöä ja luovuttamista koskeva yleislainsäädäntö vastaamaan tietosuojadirektiiviä. Tästä johtuen hallintovaliokunta on keskittynyt arvioimaan hallituksen esitykseen 96/1998 vp ja hallituksen esitykseen 120/1998 vp sisältyvien lakiehdotusten keskinäistä suhdetta ja samalla esillä olevan lakiehdotuksen asianmukaisuutta henkilötietokysymysten näkökulmasta. Hallituksen esityksen 96/1998 vp osalta valiokunta viittaa mietintöönsä (HaVM 26/1998 vp).

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä esitetyin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

12 a §. Henkilötunnuksen luovutus ajoneuvorekisteristä. Käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 12 a § koskee henkilötunnuksen luovuttamista ajoneuvorekisteristä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan mainitun pykälän 2 kohdan osalta, että ilman rekisteröidyn suostumusta saa henkilötunnusta käyttää tietojen luovutuksen perusteena tai henkilötunnuksen luovuttaa ajoneuvorekisteristä vain, kun henkilön yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeätä ja henkilötietolaissa henkilötunnuksen käsittelylle säädetyt vaatimukset muutoinkin täyttyvät.

Valiokunta toteaa, että 12 a §:n perusteluista ilmenee, että ehdotuksella on tarkoitus viitata henkilötietolain periaatteisiin henkilötunnuksen käsittelystä, tarkemmin sanottuna tilanteisiin, joissa rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on välttämätöntä laissa säädetyin tehtävän suorittamiseksi, rekisteröidyn tai rekisterin pitäjän oikeuksien tai velvollisuuksien toteuttamiseksi taikka historiallista tai tieteellistä tutkimusta varten. Hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossaan 12 a §:n 2 kohta voidaan kuitenkin ymmärtää viittaukseksi henkilötietolain koko 13 §:ään. Ottaen huomioon sen, mitä käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 12 a §:n 2 kohdan säännöksellä on tarkoitettu, valiokunta esittää sanotun kohdan muotoilemista selkeästi viittaussäännöksi henkilötietolain 13 §:n 1 momentin 1—3 kohtiin. Näin ollen 12 a §:n 2 momentin 2 kohta kuuluisi: "2) kun henkilön yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää siten kuin henkilötietolain 13 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa säädetään".

18 §. Rangaistusseuraamukset. Rangaistusseuraamuksia koskevassa lakiehdotuksen 18 §:n 2 momentissa on nykyisen henkilörekisterilain (471/1987) 44 §:n sijasta viittaus säädettävään henkilötietolakiin. Hallintovaliokunta esittää säännöksen selkeyttämiseksi, että 18 §:n 2 momentissa viitattaisiin suoraan henkilötietolain 48 §:n 2 momenttiin, jolloin momentti vastaisi kirjoitustavaltaan voimassa olevaa tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain (819/1989) 18 §:n 2 momenttia. Valiokunnan ehdottamassa muodossa 18 §:n 2 momentti kuuluisi seuraavasti: "Rangaistus tässä laissa mainittuihin rekistereihin

kohdistuvasta tietomurrosta säädetään rikoslain 38 luvun 8 §:ssä ja tällaiseen rekisteriin kohdistuvasta henkilörekisteririkoksesta mainitun luvun 9 §:ssä sekä henkilörekisteririkkomuksesta *henkilötietolain 48 §:n 2 momentissa* ".

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta kunnioittavasti esittää,

että liikennevaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Kaarina Dromberg /kok
jäs. Ulla Juurola /sd
Reijo Kallio /sd
Toimi Kankaanniemi /skl
Juha Karpio /kok
Valto Koski /sd
Osmo Kurola /kok

Pehr Löw /r
Jukka Mikkola /sd
Tuija Pohjola /sd
Iivo Polvi /vas
Veijo Puhjo /va-r
Erkki Pulliainen /vihr
Aulis Ranta-Muotio /kesk.